

ת"פ 9019/05/12 - מדינת ישראל נגד נחמיה עורקובי

בית משפט השלום ברחובות

ת"פ 9019-05-12 מדינת ישראל נ' עורקובי
תיק חיצוני: 0-5230-38629-2011

בפני	כב' השופטת שרון קיסר
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	נחמיה עורקובי

החלטה

1. בפניי בקשת הנאשם לחזור בו מהודייתו לפי סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982.

מבוא והשתלשלות עניינים

2. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו שתי עבירות של התנהגות פרועה במקום ציבורי, שתי עבירות של איומים, עבירה של הפרעה לעובד ציבור ועבירה של העלבת עובד ציבור.

3. במועד ההקראה, כפר הנאשם בעובדות כתב האישום, באמצעות בא כוחו עו"ד אורן שי מהסנגוריה הציבורית, והתיק נקבע לשמיעת ראיות.

4. במועד האחרון שנקבע לשמיעת ראיות בתיק, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, לפיו הנאשם יחזור בו מכפירתו, יודה בעובדות כתב האישום המתוקן אשר תוקן באופן משמעותי ביותר, לא יורשע, ובטרם יתקיימו הטענות לעונש, יתקבל בעניינו תסקיר אשר יבחן את שאלת הרשעתו של הנאשם. עוד צוין, כי אין הסכמה עונשית, וכי לאחר קבלת התסקיר הצדדים ישובו וישוחחו.

5. לאחר הצגת הסדר הטיעון, השיב הנאשם לשאלות בית המשפט כי הוא קרא את כתב האישום המתוקן, כי הוא הבין את תוכנו, וכי הוא מודה בעובדותיו. כן השיב לשאלת בית המשפט כי הוא הבין את פרטי ההסדר והבין כי בית המשפט איננו כפוף להסדר הטיעון. בהחלטת בית המשפט, בה נדחו הטענות לעונש, לאחר קבלת תסקיר, ליום 4.5.2014, צוין כי שירות המבחן יגיש תסקיר מבחן והודגש במסגרת ההחלטה, כי "שירות המבחן יתייחס לאפשרות של הימנעות מהרשעה תוך שהוא רשם בפניו, שבשלב זה אין בית המשפט נוקט עמדה בשאלה זו".

6. ביום 1.5.2014, התקבל תסקיר מבחן בעל היבטים שליליים, אשר איננו ממליץ באופן ברור על הימנעות מהרשעתו של הנאשם, ומציין כי למעט העובדה כי הרשעה עלולה לפגוע במעמדו ובדימויו העצמי והחברתי של הנאשם, לא נמצאו נימוקים נוספים להימנעות מהרשעת הנאשם. יודגש, כי לעניין התייחסותו של הנאשם לביצוע העבירות בהן

הודה, לא חזר בו הנאשם מהודייתו בתסקיר ואף צוין כי הנאשם נותן לעבירות אותן ביצע הסברים שונים.

7. ביום 4.5.2014, המועד שכאמור נקבע לקבלת תסקיר ולטיעונים משלימים, התייצב עורך דין גיל גבאי מטעם הסנגוריה הציבורית, וציין כי החליף את עורך דין שי בייצוג הנאשם, לאחר שהנאשם פנה לסנגוריה הציבורית וביקש לחזור בו מן ההסדר שהוצג, וכי הנאשם מבקש לחזור בו מהודייתו. לטענתו, עמדת הנאשם היא כי במעשיו אין כל היבט פלילי וכי הוא חוזר בו אף מהיבטים עובדתיים מסוימים הכתובים בכתב האישום המתוקן, כגון העובדה הכתובה בסעיף 4 לכתב האישום המתוקן, לפיו הגיע למשרד ראש המועצה ללא תיאום. עוד הוסיף הסנגור, כי לטענת הנאשם, הוסבר לו במהלך הפסקה בדיון, כי התיק יסתיים ללא הרשעה, ורק מטעם זה הודה בעובדות כתב האישום.

8. הנאשם הוסיף, כי הוא שוחח עם התובע ועם בא כוחו עו"ד שי, אשר מסר לו כי לא תהיה הרשעה, לאחר שהבהיר לו כי זה התנאי להודייתו, ורק בשל דברים אלה הודה. עוד הוסיף כי אף התובע אמר לו כי "הוא מסדר לו הכל". הנאשם הדגיש עוד כי הוא נבחר ציבור, כי לא ביצע כל עבירה פלילית וכי הוא רשאי כאזרח להיכנס למועצה בכל שעה.

9. המאשימה מתנגדת לחזרתו של הנאשם מהודייתו, תוך שהיא מדגישה כי לא הוצג טעם המצדיק זאת; כי מתסקיר המבחן עולה כי הנאשם הודה בביצוע העבירות; כי הוא לא יכול היה להבין כי מובטח לו כי לא יורשע, שכן בהחלטת בית המשפט צוין באופן ברור כי בית המשפט אינו נוקט עמדה בשאלה זו; וכי בקשתו נובעת מאכזבתו מכך ששירות המבחן איננו ממליץ באופן ברור על הימנעות מהרשעתו בדיון.

דין והכרעה

10. סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי קובע כך:

"(א) הודה הנאשם בעובדה, אם בהודיה שבכתב לפני המשפט ואם במהלך המשפט, רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו".

11. על פי פסיקת בית המשפט העליון, חזרה מהודייה תתאפשר רק בנסיבות חריגות ומיוחדות, ומשיקולים משמעותיים.

יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט פוגלמן בע"פ 5583/08 פלוני נ' מדינת ישראל (13.4.2010):

"ההשקפה המקובלת היא כי חזרה מהודיה תתאפשר בנסיבות חריגות ורק מקום בו משקלם של "הנימוקים המיוחדים" הנדרשים מכוחו של סעיף 153 לחסד"פ הוא משמעותי. נימוקים כאלה עשויים להתקיים מקום בו מתעורר חשש ממשי כי חרף העובדה שההודיה נמסרה בין כותלי בית המשפט, ועל אף ההנחה הרגילה לפיה הודיה כזו ניתנה באופן חופשי ומרצון, נפל בה פסול הנובע מפגם ברצונו החופשי של הנאשם או בהבנתו את משמעות ההודיה, או מכך שהיא הושגה שלא כדין באופן המצדיק את פסילתה (ראו, למשל, רע"פ 2292/08 אמסלם נ' מדינת ישראל (לא פורסם), 30.3.2009) סעיף 5 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה. להלן: עניין אמסלם). קיומו של חשש ממשי לכך שההודיה ניתנה בניגוד לרצונו החופשי של הנאשם נבחן על-פי מכלול הנסיבות האופפות את מסירתה (ע"פ 635/05 דענא נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 26.11.2007) פסקה 12 לפסק דינו של השופט ד' חשין (להלן: עניין דענא); ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ד נז(1) 577, 621 (2002); ע"פ 1932/04 רג'בי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 14.04.05) פסקה 6 לפסק דינה של השופטת א' חיות); יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים חלק שני בעמ' 1374.

להלן: על סדר הדין בפלילים)".

12. בע"פ 6349/11 שניידר (נשימוב) נ' מדינת ישראל (10.6.2013) (להלן: "פס"ד שניידר"), סיכום בית המשפט את המבחן להחלטה בבקשה לחזור מהודיה, מבחן "המניע", כדלקמן:

"בסופו של דבר, ועל כך חזר בית משפט זה שוב ושוב, השאלה המכרעת היא הסיבה לבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו (להלן: מבחן המניע) - האם מדובר ברצון כן ואמיתי להוכיח את חפותו, או שמא מדובר בתכסיס, קרי באקט טקטי, שנועד להשיג רווח דיוני-משפטי (ראו לדוגמה: רע"פ 2292/08 אמסלם נ' מדינת ישראל (30.09.2009) (להלן: עניין אמסלם))".

13. בית המשפט העליון קבע לא אחת, כי עיתוי הגשת הבקשה הינו משמעותי ביותר בעת שבית המשפט שוקל אם להיעתר לבקשת הנאשם לחזור בו מהודייתו. נקבע, כי ככל שהבקשה מוגשת לאחר שנגזר דינו של הנאשם יש לצמצם את המקרים בהם בית המשפט ייעתר לבקשה.

עם זאת, סיבה עיקרית לקביעה זו נעוצה בכך, שככל ששלב המשפט מתקדם יותר, כך עלול להתעצם ולגבור החשש מפני מניע מניפולטיבי בחזרה מן ההודיה, וניצול ההליך הפלילי כאמצעי תמרון בידי נאשם, לבחון את התוצאות ההליך ועל פיהן להחליט אם לדבוק בהודייתו.

יפים אף לעניין זה הדברים שנקבעו בפס"ד שניידר שלעיל:

"ודוק: המבחן המהותי, אשר על פיו תוכרע בקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו, הוא כאמור מבחן המניע - האם מדובר ברצון כן ואמיתי מצד הנאשם לחזור בו מהודאת שווא שמסר, ולהוכיח את חפותו, או שמא מדובר במהלך טקטי שנועד לגרוף תועלת משפטית כלשהי. מבחן העיתוי איננו אלא כלי עזר משפטי, לצורך הכרעה במבחן המניע (ראו: עניין עאסלה, בפסקה י') - ואבהיר: מחד גיסא, כאשר נאשם מבקש לחזור בו מהודאתו בשלב דיוני מוקדם יחסית (ובעיקר עד למתן גזר הדין), הרי שעל פי רוב התועלת הפוטנציאלית שביכולתו להשיג מכך היא נמוכה, אם לא אפסית. מאידך גיסא, כאשר מוגשת הבקשה בשלב מאוחר יחסית, ובמיוחד לאחר שניתן גזר הדין, נדמה כי הבקשה "נגועה" באופן אינהרנטי בחשד כי הוגשה מתוך אכזבה מן העונש, ומתוך רצון לשוב ולטרוף את קלפי ההליך הפלילי, בתקווה כי ביטול ההודאה - ועימה ביטול הכרעת הדין (כקבוע בסעיף 153(ב) לחוק סדר הדין הפלילי) - יביא להקלה מסוימת גם בגזר הדין".

(עוד ראו לעניין זה את פסק דינה של השופטת פרוקצ'ה בפס"ד אלסלם שלעיל).

14. ומן הכלל אל הפרט. במקרה דנן, הנאשם היה מיוצג על ידי סנגור בעת שהודה במסגרת הסדר הטיעון. הוא ערך משא ומתן ממושך עם התובע, במסגרתו תוקן כתב האישום באופן כה משמעותי, עד כי נותר חלק זעום מאד מכתב האישום המקורי, ורק בעובדותיו הסכים הנאשם להודות. הסדר הטיעון היה ברור מאד, במסגרתו צוין באופן מפורש כי שירות המבחן יבחן את שאלת הרשעתו של הנאשם, וכי אין כל הסכמה נוספת.

בית המשפט בחן ושאל את הנאשם באופן מפורש, אם הוא קרא את כתב האישום המתוקן, ואם הוא הבין את תוכנו, ורק לאחר זאת קיבל את תשובת הנאשם כי הוא מודה בעובדות כתב האישום המתוקן. כן שאל בית המשפט את הנאשם אם הוא הבין את פרטי ההסדר, ואם הוא מבין כי בית המשפט איננו כפוף להסדר הטיעון. רק לאחר שבית המשפט התרשם ושוכנע כי הנאשם הבין את כל אלה, והודה בעובדות כתב האישום המתוקן באופן חופשי ומרצון ולאחר שיקול דעת, רשם בפניו את הודאתו של הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן. עוד הדגיש בית המשפט בהחלטתו, כי על אף שעל שירות המבחן לבחון את שאלת הרשעתו של הנאשם, בית המשפט בשלב זה אינו נוקט עמדה בשאלה זו.

יוטעם, כי המועד בו הודה הנאשם לא היה מועד בו היו קבועים לבית המשפט דיונים רבים של הקראות, אלא מועד שבו נקבעו שעות רבות ביומנו של בית המשפט לשמיעת ראיות בתיק זה בלבד.

15. בנסיבות אלה, לא ניתן לקבל את טענת הנאשם כי היה משוכנע כי לא יורשע בתיק זה, ורק מטעם זה הודה בעובדות כתב האישום המתוקן. כאמור, בשל המשא ומתן בין הצדדים נמחק רובו ככולו של כתב האישום המקורי, דבר המלמד אף הוא על כך שהנאשם לא הודה מתוך לחץ ומהטעם שלא יורשע בלבד, אלא רק במעשים בהם הודה. העובדה שהנאשם הודה שלא מתוך לחץ אלא מתוך רצון, מתחזקת גם מכך שבפגישתו עם קצין המבחן לצורך הכנת התסקיר, לא חזר בו הנאשם מהודאתו, אלא ההיפך מכך, הוא נתן למעשים בהם הודה הסברים שונים המלמדים על כך שהוא אכן מודה שביצע אותם.

16. רק לאחר שהורע מצבו של הנאשם, כאשר הוא הבין, בשל האמור בתסקיר המבחן, כי ההימנעות מהרשעה אינה מובטחת בנסיבות העניין, וכי עמדת התביעה הינה ככל הנראה להרשעה, פנה לעורך דין נוסף והגיש באמצעותו את הבקשה דנן.

17. יצוין עוד, כי ניתן ללמוד מדברי הנאשם עצמו במהלך הדיון כי החליט לחזור בו מהודייתו לאחר שהבין כי מצבו הורע, כי הוא נפגע מהתוצאה של הסדר הטיעון שכן אין וודאות שלא יורשע, ולא מזעקת חפות אמיתית וטענה כי הודה במעשים שלא ביצע.

18. נוכח כל האמור לעיל, לא התרשמתי כי בקשתו של הנאשם נובעת מזעקת חפות כנה, וכי הוא הודה שלא באופן חופשי ומרצון ומתוך לחץ כלשהו, סובייקטיבי או אובייקטיבי. התרשמתי כי בקשתו נובעת מחששו מתוצאות ההליך הפלילי, מניסיון טקטי לשפר את מצבו, לאחר שמצבו מאז הסדר הטיעון הורע, וכי נוכח התסקיר שהוגש בעניינו ועמדת הצדדים, לא מובטח לו כי הוא לא יורשע.

בנסיבות אלה, על אף שהנאשם עותר לחזור בו מהודייתו עובר לגזר הדין, הרציונאל העולה מהפסיקה, של יציבות ההליך המשפטי ואי מתן אפשרות לנאשמים לנצל את ההליך על מנת לבחון את תוצאותיו, ואם אלה אינן נושאות חן בעיניו לבקש לחזור מהודייתו, חל גם במקרה בו הורע מצבו באופן ממשי וההתרשמות הינה כי עתירתו נובעת מתוצאות ההליך עד אותה עת.

19. סוף דבר, הבקשה נדחית.

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לצדדים בפקס

ניתנה היום, י"ג אייר תשע"ד, 13 מאי 2014, בהעדר הצדדים.